

گفت و شنود «مجلس و پژوهش»
با حجت الاسلام والمسلمین ناطق نوری

■ دیدگاه‌های رئیس مجلس درباره انتخاب وزیران و کابینه آینده

اشاره:

حجة الاسلام والمسلمین ناطق نوری، رئیس مجلس شورای اسلامی در گفتگو با مجله «مجلس و پژوهش»، از مهم‌ترین شاخص‌ها در انتخاب وزیران سخن گفت و ضرورت دینی اندیشیدن، فکر انقلابی داشتن و حزب‌اللهی بودن را در قیاس با سایر مملکت‌ها مورد تأکید قرار داد.

رئیس مجلس در این گفتگوی صریح و صمیمی، به همدلی موجود بین ریاست محترم جمهوری و مجلس شورای اسلامی در امر تعیین و تأیید کابینه آینده و استقبال رئیس جمهوری از نحوه کار مجلس در این خصوص اشاره کرد و مجلس شورای اسلامی را یکی از فعالترین مجالس دنیا دانست و آن را «یار قوی و دلسوز» برای رئیس جمهور خواند. آقای ناطق نوری با تأکید بر اینکه تعداد موارد تحقیق و تفحص در مجلس چهارم تاکنون بی‌سابقه بوده است و این معنی می‌تواند موجب جدیدیت و سلامت بیشتر دستگاهها شود، گفت: وزارتخانه‌ها و دستگاهها با آشنا شدن با ارزشیابی مجلس، به مراتب بیشتر از اینها می‌توانند در خدمت مردم و انقلاب باشند و مجلس در جهت رشد آن تلاش می‌کند.

رئیس مجلس با اشاره به سمت‌های حساس کابینه، ویژگی‌های خاص این مسؤلیت‌ها را برشمرد و ضمن نفی دیدگاهی که «نقد وزیران» را مایه تضعیف می‌داند، بر اهمیت انتقاد بعنوان «زردبان تکامل» تأکید کرد. در این گفت و شنود که با حضور مهندس مرتضی‌نوی قائم مقام مرکز و مهندس محمدحسین ملایری سردبیر مجله و معاون پژوهشی مرکز پژوهش‌ها انجام شد، ویژگی‌های انتخاب وزیران، رهنمودها و نقطه نظرات رهبر انقلاب در باب چگونگی انتخاب کابینه، هماهنگی‌های موجود مجلس و ریاست قوه مجریه، ارزشیابی و نقد عملکرد وزیران فعلی و لاحق، مناسبات وزیران و نمایندگان و... را مورد پرسش قرارداد که ماحصل آن را می‌خوانید.

* از دیدگاه رهبری، دینی اندیشیدن، انقلابی فکر کردن و حزب الهی اندیشیدن بر سایر ملاک‌ها اولویت دارد.

* مقام معظم رهبری یک بار فرمودند ما اگر نتوانیم عدالت اجتماعی را پیاده کنیم، انقلابمان موفق و پیروز نیست، به نظر من کسی که برای وزارت انتخاب می‌شود باید به این ابعاد توجه کند.

* آن طور که من از محضر مقام معظم رهبری شنیدم، ایشان بناندارند که در کار مجلس و تصمیم‌گیری‌های مجلس دربارهٔ وزراء دخالت کنند.

□ مجلس و پژوهش: در مقطع انتخاب وزیران هستیم و بنظر می‌آید که نظرات متعددی در این خصوص مطرح شده و جمیعاً براین باورند که کارآمدی وزیران می‌تواند در شرایط حساس کنونی کارساز باشد.

مجلس چهارم با دیدگاههایی روشن و حضوری مصممانه‌تر در جهت حل معضلات پا به عرصهٔ سیاست کشور گذاشت. چنین به نظر می‌رسد که از دیدگاه دست‌اندرکاران و پژوهشگران و ناظران، دو انتظار روشن از مجلس چهارم وجود دارد: یکی اینکه رأی اعتماد به کابینه کارآمدی بدهد و دوم اینکه برنامهٔ دوم راهگشایی را مبنای کار دولت قرار بدهد.

با توجه به این مقدمه، جنابعالی در رابطه با انتخاب وزیران که می‌شود گفت یکی از رسالت‌های عمده مجلس چهارم است - چه ویژگی‌هایی را برای کابینه آینده ضروری می‌دانید؟

آقای ناطق نوری: بسم الله الرحمن الرحیم - با تشکر از شما همکاران عزیز مرکز پژوهشها که لطف کردید و تشریف آوردید، باید عرض کنم که به نظر من باید ویژگی‌های زیادی را برای اعضای کابینه آتی - که رسالت تکمیل برنامه پنجسالهٔ اول و در واقع اجرا یا پیاده کردن برنامه دوم را

دیدگاه

است. یک وزیر باید اعتقاد به ولایت داشته باشد و این اعتقاد به معنی واقعی کلمه باشد نه در شعار. ممکن است که بعضی از ما در شعار بگوییم که ما تابع ولایت هستیم اما در اجرا و در پیاده کردن نظرات ولایت، ممکن است بلغزیم یا حداقل تردید برای ما ایجاد بشود. به نظر من یک وزیر در کابینه ما و در نظام جمهوری اسلامی (که نظام ولایستی است) باید سخت معتقد به ولایت باشد، بینش «ولایستی» داشته باشد و واقعاً تعبد داشته باشد. نه تنها در مسائل فردی باید در مقابل شرع و ولایت متعبد باشد، بلکه در برنامه‌ریزی و جهت‌گیری‌هایش هم باید متعبد باشد و این فراست و هوش را داشته باشد که دیدگاه‌های رهبری انقلاب چیست و از نظر حفظ ارزشها چه می‌خواهند و به آن توجه بکنند. یک وزیر کارآمد باید تیم مناسبی را برای همکاری انتخاب بکند. مشکلی که گاهی داشتیم، این بود که فردی را که انتخاب کردیم، فردی خوب و معتقد بود و بسه انقلاب و نظام و ولایت عشق می‌ورزید و در میدان عمل هم خیلی خوب هم ایستاده و سوابق و لواحق خوبی داشت. اما در انتخاب همکار، ضعیف بود. خودش آدم خوبی بود، اما به تعبیر دیگر با یک گارد بسیار باز وارد میدان شد و نتیجتاً یا به لحاظ خوش‌بینی زیاد یا به لحاظ سلیقه خاص، نیروهایی را که برای همکاری انتخاب کرد مثل خودش معتقد به نظام و ولایت و ارزشهای انقلاب نبودند. بنابراین یکی از

درپیش خواهند داشت - قائل بشویم. البته بعضی از این نکات که عرض می‌کنم اختصاص به این مقطع ندارد، اما در این مقطع اهمیت بیشتری دارد والا همیشه وزیری که انتخاب می‌شود، باید این خصوصیات را داشته باشد. نخست اینکه وزیر باید لیاقت و کاردانی داشته باشد. به تعبیری دیگر «اهلیت» برای کاری که به او واگذار می‌شود داشته باشد. دلسوز باشد و به تعبیر دیگر اینطور نیاندیشد که بخواهد اسقاط تکلیفی بکند، احساس مسئولیت بالایی داشته باشد، برای آن مسئولیتی که بدوشش می‌گذارند «مدیریت» داشته باشد، عنصر یا تدبیر و مدیری باشد، از اهرمی که بعنوان وزارتخانه در اختیارش می‌گذارند - اعم از نیروی انسانی و یا سایر امکانات - برای حل معضلات وزارتخانه و جامعه و رسیدن به اهداف انقلاب - که در این مقطع در برنامه‌ها گنجانده می‌شود - استفاده کند. یک وزیر برای رسیدن به اهداف برنامه باید بتواند با سرپنجه تدبیر، کار را انجام بدهد و اندیشمند باشد. در یک عبارت می‌شود گفت که قدرت مدیریت در شرایط بحران را داشته باشد. شرط دیگر اینکه خودش برنامه داشته باشد و از زیر مجموعه‌اش برنامه بخواهد، هم برنامه‌دار باشد و هم خواننده برنامه باشد. بداند که از کجا می‌خواهد شروع بکند و چه دورنمایی را ترسیم کرده و به کجا می‌خواهد برسد. بحث دیگر، عقیده و ارزشهای انقلاب

چیزهایی که باید ملحوظ باشد همین مسئله است. به نظر من باید از وزیری که در کابینه آتی قرار می‌گیرد، سؤال شود که چه نیروهایی را برای همکاری می‌خواهی بیاوری؟ همکار، خیلی مهم است چراکه اگر معتقد نباشد، گوشه‌ای از کار لنگ خواهد بود.

□ مجلس و پژوهش: به عنوان یک ویسژگی، به درک صحیح از رهنمودهای رهبری انقلاب اشاره فرمودید. ممکن هست قدری بیشتر تشریح بفرمائید؟

آقای ناطق نوری: یک مقدار بازتر بگویم. مثلاً مقام معظم رهبری در یکی از فرمایشاتشان فرمودند که ما به نوسازی و بازسازی کشور نیاز داریم و نیاز به تحول اقتصادی داریم، اما قبل از همه اینها ما باید به عدالت اجتماعی بساندیشیم، طبقه محروم و محرومیتها را در نظر بگیریم و ارزشهای انقلاب و اسلام را ملاک قرار بدهیم. تحول اقتصادی لازم هست، اما نه به قیمت فناء ارزشهای انقلابی و ارزشهای اسلامی. به نظر من از این فرمایشات برمی‌آید که اگر ما آنچه را که باید در انقلابمان انجام بدهیم از دیدگاه رهبری، اولویت‌بندی نکنیم، دینی اندیشیدن، انقلابی اندیشیدن و حزب‌اللهی اندیشیدن است که بر سایر برنامه‌ها اولویت دارد. دقیقاً ایشان در یک صحبتی می‌خواسته‌اند

* اگر بنا باشد جایی کابینه را بررسی کند و نقاط ضعف و قوت دستگاه‌ها را بسنجد و به عنوان نظر مشورتی به ریاست محترم جمهوری جهت تصمیم‌گیری ارائه دهد، به نظر من از همه جا اولی‌تر، مجلس است.

بکند باید قبل از کار، به اینها اولویت بدهد
و کار را در این قالب بیاورد.

□ مجلس و پژوهش: قبلاً یک
اصطلاح شنیده می شد تحت عنوان
«سهم امام» برای وزرا! چون
جنابعالی ارتباط بیشتری با مقام
رهبری دارید، آیا اساساً در مورد
برخی وزارتخانه ها این را قائل
هستند یا خیر؟

آقای ناطق نوری: این تعبیر که بعضی ها
قائل هستند که بعضی از وزرا «سهم امام»
می شوند یا نمی شوند، نزد مقام معظم
رهبری هم رسیده بود. ایشان این تعبیر را رد
کردند و گفتند این چه تعبیری است که
بعضی ها می کنند؟ آن چیزی که من از
محضر ایشان شنیدم، این است که ایشان بنا
ندارند در کار مجلس و تصمیم گیری های
مجلس دخالت کنند. البته هر وقت نظری
داشته باشند با طیب خاطر اطاعت می کنیم.

□ مجلس و پژوهش: جناب
آقای ناطق نوری! در خصوص
مجلس و دولت و ریاست محترم
جمهور نظرات مختلفی بیان
می شود. بعضی ها معتقدند که
مجلس باید منتظر باشد ریاست
جمهوری اسامی کابینه را بدهند و

محکوم بکنند و بگویند که من این
رانمی پسندم که بگوئیم به هر قیمتی تحول
اقتصادی بوجود میاوریم و کاری به بعد
فرهنگی اش نداریم. ممکن است یک
مسئول بگوید من مسئول اقتصادم، مسائل
اقتصادی را می اندیشم. من طرح اقتصادی
می دهم و کاری به بار فرهنگی و سیاسی اش
ندارم. کاری به جنبه های دیگرش ندارم.
رهبری این را نمی پسندند. یک مسئول
نمی تواند بگوید که من فقط اینطوری
می اندیشم و کاری به ابعاد دیگر ندارم. دقیقاً
آن چیزی که رهبری روی آن تکیه دارند، آن
است که اولویت را به این بخشها و ارزشها
می دهند: انقلابی بودن، حزب اللهی بودن،
ارزشهای انقلاب و اسلام را داشتن و بالاخره
بهادادن به آن صبغه دینی و مذهبی. این
برای ما اصالت دارد و به نظرم اولویت اول
این است. اولویت دوم هم اجرای عدالت
اجتماعی و توجه به طبقات آسیب پذیر و
قشر محروم است. ایشان یک بار فرمودند ما
اگر نتوانیم عدالت اجتماعی را پیاده بکنیم،
انقلابمان موفق و پیروز نیست. به نظر من
اگر کسی انتخاب می شود باید به این ابعاد
توجه کند. البته منافات ندارد که کابینه ای
کابینه کار باشد، جدی هم باشد، اصلاً کابینه
بی تحرک و بی برنامه و تنبل که نمی تواند در
یک شرایط بحرانی بعد از جنگ برای ما کار
بکند. کابینه، باید کابینه کار باشد اما با حفظ
این ارزشها. به نظر من این دو، مانعة الجمع
نیست. اما آن کسی که می خواهد آن را پیاده

بعد نظر خودشان را بدهند. بعضی‌ها معتقدند که بهتر است مجلس قبلاً نظراتش را به ریاست محترم جمهور منعکس کند که در موقع رأی اعتماد مشکل ایجاد نشود. جنابعالی در این خصوص چه دیدگاهی دارید؟

*** بنده قبل از بررسی کابینه از کمیسیونها خواسته بودم که نقاط ضعف و قوت دستگاههاشان را بررسی کنند و نظر بدهند، اما مسئله کابینه باعث شد که این انگیزه قویتر بشود.**

آقای ناطق نسوری: من در اینجا نمی‌خواهم اشاره‌ای داشته باشم به بعضی از مطبوعات و روزنامه‌ها که در این مسائل بنظر من گاهی دچار تناقض و تضاد شده‌اند، ولی اجمالاً بگویم که اگر بنا بشود جایی کابینه را بررسی کند و نقاط ضعف و قوت دستگاه را بسنجد و به عنوان نظر مشورتی به ریاست محترم جمهوری جهت تصمیم‌گیری بدهد، به نظر من از همه جا اولی‌تر، مجلس است. برای اینکه مجلس است که هم مرکز قانون‌گذاری است و قانون را برای اجرا تصویب کرده و با آنها ارتباط تنگاتنگ دارد و هم رسالت نظارت بر دستگاه اجرایی را دارد.

*** هر چه اهمیت وزارتخانه‌ها بالاتر باشد، شرایط وزیر شدن برای آن وزارتخانه‌ها مشکلتر و سنگین‌تر است.**

بهترین جا برای اینکه به ریاست جمهوری کمک بکند و بازویی باشد برای ریاست جمهوری، مجلس است که نقاط ضعف و نقاط قوت وزرا را بررسی بکند و بعنوان نظر مشورتی به ریاست جمهوری بدهد. ضمن اینکه فردا وزرا در مجلس باید معرفی بشوند و همین نماینده باید پس از بررسی نسبت به آن وزرا نظر بدهد. خوب، آیا این بهتر نیست که قبل از اینکه کابینه به مجلس بیاید مجلس تحقیق و بررسی کرده

*** در مسائل خارجی همیشه نباید ما «پدافندی» عمل کنیم، گاهی مواقع لازم است که «آفندی» وارد عمل شویم.**

دیدگاه

مجلس بسیار راضی هستند. ایشان به من می‌گفتند این خیلی خوب است که مجلس دارد بررسی می‌کند و نظرات خود را می‌دهد و دخالت می‌کند (دخالت به این معنا که در مسائل نظر می‌دهند) و حتی اخیراً جلسه‌ای داشتیم که ایشان فرمودند مجلس خیلی خوب عمل می‌کند و این تعبیر ایشان بود. حال من تعجب می‌کنم که بعضی‌ها کاسه‌های داغ‌تر از آتش یا دایه‌های دلسوزتر از مادر می‌شوند. نمی‌دانم آنها چه هدفی را تعقیب می‌کنند الله اعلم.

□ مجلس و پژوهش: در خصوص انتخاب وزیران، مجلس نظراتی را که تاکنون منعکس کرده عمدتاً مبتنی به چه دیدگاههایی بوده است؟

آقای ناطق نوری: باید عرض کنم که کمیسیونها یک ارزیابی از هر بخش داشته‌اند و با جمع‌بندی کلی از عملکرد هر وزیری، نقطه نظرات خود را داده‌اند و پیشنهادهای را مطرح کرده‌اند. البته در مواردی فی‌المثل عملکرد وزارتخانه مطلوب نبوده و عنصر یا عناصر جایگزین هم وجود داشته، خوب، پیشنهادات مشخص شده. در مواردی هم عملکرد رضایتبخش بوده، اینهم اظهار نظر و اظهار رضایت آمده و در مواردی هم عملکرد چندان رضایتبخش نبوده ولی بقول معروف

باشد و نقاط ضعف و قوت را پیدا کرده و نقطه نظراتش را به ریاست جمهوری منتقل کرده باشد؟ این که خیلی کار خوبی است. این نه تنها فشار نیست و نه تنها ضعفی برای ریاست جمهوری و رئیس قوه مجریه نیست، نه تنها دخالت در کار اجرا نیست، بلکه ارائه یک نظر مشورتی است و در واقع بزرگترین کمک به ریاست جمهوری محسوب می‌گردد. شما ملاحظه می‌کنید که گروهها یا تشکلهای دیگر از اطراف و اکناف، جمعی یا فردی، نقطه نظراتشان را به مجلس می‌دهند. آیا می‌توانیم بگوییم حق ندارند چنین کاری را بکنند! این خیلی جفاست. هم به دولت جفاست هم به مجلس جفاست. چیزی که بد است، این است که بررسی‌ها، سالم نباشد، روی عناد، پانده‌گرایی و گروه‌گرایی باشد. اما اگر عاری از نفسانیات باشد و حاوی واقع بینی و واقع‌گرایی باشد، حال می‌خواهد از جریان «الف» آمده باشد یا از جریان «ب» باشد یا میان‌رو، از هر جناحی می‌خواهد، باشد اما عملکردش بررسی بشود و نقطه نظرات مجلس به رئیس جمهور داده شود. گذشته از این مساله من گاهی می‌شنوم که بعضی از روزنامه‌ها تحلیل می‌کنند که چرا دولت را زیر فشار می‌گذارید؟ چرا رئیس جمهور را زیر فشار می‌گذارید؟ اما هر جا که ما با آقای رئیس جمهور جلسه‌ای داریم نظیر شورای انقلاب فرهنگی یا شورای امنیت ملی یا... ایشان از عملکرد

عنصر «آلترناتیو» یا «جایگزین» یافت نمی‌شده که بدلیل این اشکال، پیشنهاد همان وزیر قبلی شده ولی با این تأکید که کمک بشود تا بتواند فعالیتش را اصلاح بخشد.

* به نظر من باید از وزیری که در کابینه آتی قرار می‌گیرد، سؤال شود که چه نیروهایی را برای همکاری می‌خواهی بیاوری؟ همکار، خیلی مهم است چرا که اگر معتقد نباشد، گوشه کار لنگ خواهد بود.

□ مجلس و پژوهش: جناب آقای ناطق نوری! واقعیت آنست که وقتی بحث «آلترناتیو» می‌شود، ذهن‌ها می‌رود سراغ عناصر موجود در همان وزارتخانه! از طرف دیگر به حسب تجربه، شاهد هستیم که معمولاً عناصر توانمندتر از یک وزیر، در یک وزارتخانه توسط آقای وزیر تحمل نمی‌شوند

رای اعتماد کابینه آتی را با توسعه فرهنگ ارزشیابی وزارتخانه‌ها متقارن ساخت؟

آقای ناطق نوری: خوشبختانه مجلس چهارم این توفیق نصیبش شده و من شنیدم که در خود دولت هم بعضی تعریف کردند که این مجلس چهارم مجلس نظارتی است و خلاصه روی کارها و برنامه‌ها نظارت دارد. این نظارت همان ارزشیابی است و در واقع بخشی از نظارت، همان ارزشیابی است. نظارت، همیشه ارزشیابی نیست، اما ارزشیابی بخشی از نظارت است. مجلس خوشبختانه این نقش را در این دوره نسبت به ادوار قبل که من خودم هم در مجلس بودم، خیلی قویتر عمل می‌کند.

تاکنون در همین یکسال و اندی، مجلس بیش از پانزده، شانزده مورد تحقیق و تفحص داشته است. این خیلی مهم است، یعنی این همان ارزشیابی است. این همان بررسی نقاط ضعف و قوت یک دستگاه است. کمیسیون ۸۸ و ۹۰ مجلس شورای اسلامی در این دوره خیلی پرتحرک‌تر و پرتوانتر از سابق وارد میدان شده است و واقعاً چیزی را که ما به این کمیسیون (که براساس اصل قانون اساسی شکل گرفته است) ارجاع می‌دهیم، بررسی و تحقیق می‌کند و نظر می‌دهد.

بنده از کمیسیونها خواسته‌ام قبل از بررسی کابینه، نقاط ضعف و قوت

و بسقول ظریفی زود کفششان را جفت می‌کنند یعنی از یک طرف اصلاح فلان وزارتخانه لازم است و از طرف دیگر آترناتیو نیست! بنظر جنابعالی برای خروج از این دور باطل تسلسل چه باید کرد؟

جناب آقای ناطق نوری: تا آنجا که اینجانب در جریان هستم، خوشبختانه در ارزیابی و پیشنهادات اخیری که مجلس داشته است، سعی کرده محدوده همان وزارتخانه را نبیند و گسترده‌تر از اینها با موضوع برخورد کند.

□ مجلس و پژوهش: متأسفانه در حال حاضر نظام ارزشیابی جامع به آن شکل وجود ندارد و به همین دلیل هم واقعاً نمی‌شود در جریان مدیریت یک وزیر، مرتب او را نقد و ارزشیابی کرد، اگر چنین نظام ارزشیابی جامعی را بشود تدارک کرد (به ویژه هم زمان با تصویب برنامه دوم آن را جاری ساخت) این به نظر جنابعالی تا چه اندازه می‌تواند در تحقق مسئولیت مسحوله به وزیران و توفیق مجلس در اداء دین خود مؤثر باشد؟ چگونه می‌توان فرآیند

* هر جا که ما با آقای رئیس جمهور جلسه‌ای داریم، نظیر شورای انقلاب فرهنگی یا شورای امنیت ملی، ایشان از عملکرد مجلس بسیار راضی هستند. ایشان به من می‌گفتند: این خیلی خوب است که مجلس دارد بررسی می‌کند و نظرات خود را می‌دهد.

* رؤسای دانشگاه‌هایی را که می‌خواهند منصوب کنند، اساتیدی که می‌خواهند دعوت کنند، اینها برای ما مهم است که چه کسانی هستند و چقدر به انقلاب و اسلام مؤمن هستند؟

دستگاه‌شان را بررسی کنند و نظراتشان را بدهند. از این طرف هم خود کابینه باعث شده که این انگیزه قویتر بشود. من معتقدم که اگر دستگاه ارزشیابی و ارزیابی دستگاه‌ها یا وزارتخانه‌های مختلف قویاً وارد میدان بشود و مجلس روی این بعد قویاً کار کند، این، هم منزلت مجلس را بالا می‌برد و هم رسالتی که مردم از آن می‌خواهند انجام داده است. مجلس، مجلس فعالی است و با جرأت می‌توانم بگویم یکی از مجالس فعال دنیا، مجلس ایران است: هفته‌ای سه روز جلسه علنی دارد، روی طرحها و لوایح علی‌الدوام دارد کار می‌کند و بسیار پرکار هم هست. انصافاً، ضمن اینکه باید مشکلات روزمره قانونگذاری را رفع کند و قوانین لازم را تصویب بکند، اما بنظر من بیشتر باید به بُعد نظارتی خودش که ارزشیابی را در درون خود دارد بپردازد. مجلس خوب عمل کرده است اما اگر به این کار بهای بیشتری بدهد، می‌تواند جایگاه خودش را در جامعه بیشتر پیدا بکند. بنظر من این، هم به سود نظام، هم به سود دولت و هم به سود رئیس دولت است. یعنی در واقع مجلس کمک رئیس دولت می‌شود و دستگاه‌هایش را ارزیابی می‌کند. وزارتخانه‌ها و دستگاه‌ها با آشنا شدن با ارزشیابی مجلس، به مراتب پیش از اینها می‌توانند در خدمت مردم و انقلاب باشند و مجلس در جهت رشد آن تلاش می‌کند. حالا از مجلس بهتر که بازتر و آزادتر این کار را بکند و در اختیار رئیس دولت بگذارد، کجا را سراغ دارید؟ اگر دستگاهی ببینند یک چشمی علی‌الدوام مواظب

واقعاً به صورت سیستماتیک افراد و دستگاهها ارزیابی بشوند و درصد قوت و ضعفها خیلی زودتر گزارش گردد. مثل مواردی می شود که در پایان برنامه اول مثلاً در صنایع سبک، متوجه شده ایم که مقادیر متنابهی از منابع مان را حساب نشده به کام تولیدات مصرفی ریخته ایم! نقش یک چنین نظام سیستمی را در ارزیابی چه می دانید و چه پیشنهادی دارید؟

آقای ناطق نوری: نکته بسیار خوبی را اشاره کردید. ما از رؤسای کمیسیونهای مجلس دعوت کردیم برای اینکه با برنامه پنجساله دوم بهتر برخورد کنیم، گفتیم که برنامه پنجساله اول را هر کدام در دستگاههای مربوط به خودشان ارزیابی کنند. اما اگر ما بخواهیم به این کار سیستم بدهیم، بنظر من همین مرکز پژوهشها می تواند این کار را بکند، چون قانون می گوید: مجلس حق نظارت دارد. معنای اینکه حق نظارت دارد، این نیست که لزوماً یکی سؤال بکند و یکی درخواست تحقیق بکند تا ما برویم دنبال آن، نه، ما در همه جا و در همه دستگاهها می توانیم مستمراً ناظر باشیم و نظارت کنیم. این خودش سیستمی را لازم دارد و این را بنظر من مرکز پژوهشها باید مطالعه بکند و یک مکانیزمی برای آن پیدا بکند. حالا این از

اوست، مثل یک مؤمنی که همواره احساس می کند که در مأمور و دو ملک مواظب کارهایش هستند، مأمور خداوند و کرام الکتابین با او هستند، مواظب است که گناه و خلافی نکند، یک دستگاه هم اگر احساس بکند نظارت دارند و کارشان را ارزیابی می کنند، اولاً سبب می شود که در کارها بیشتر دقت بکنند و خودش زیرمجموعه خود را ارزیابی و ارزشیابی کند. از آنجا که پاسخگو اوست بنابراین مواظب است که آن شخص پائین تر خلافی نکند که او بخواهد جوابش را بدهد. بنابراین اگر ارزشیابی در یک سیستم نباشد، معلوم نمی شود که کسی خوب کار کرده، بدکار کرده، چه کسی بهتر کار کرده و چه کسی بدتر کار کرده است. در واقع این سیستم ارزشیابی است که «محسن» و «مسیبی» را از هم جدا می کند.

□ مجلس و پژوهش: جناب

آقای ناطق نوری! البته این درست است که نظارت هست و بعضی سؤال می کنند و بعضی تحقیق می کنند. ولی اصولاً دنبال شکایتها یا سؤالها این امور اتفاق می افتد و این تبدیل نشده به یک ابزار دقیق. این ابزار هرچه دقیقتر باشد، سنجش، دقیقتر انجام می گیرد. اما در حال حاضر این امر بطور سیستماتیک صورت نمی پذیرد، که

*** وزیر باید این فراست و هوش را داشته باشد که دیدگاههای رهبری انقلاب چیست و از نظر حفظ ارزشها چه می خواهند؟**

*** مسائل مورد نظر در سطح وزارت فرهنگ و آموزش عالی بسیار گسترده است و باید کسی آنجا باشد که همه جوانب کار را دارا باشد.**

*** وزیر نه تنها در مسائل شخصی باید در مقابل شرع و ولایت متعبد باشد، بلکه در برنامه ریزی و جهت گیری هایش هم باید متعبد باشد.**

محل کمیسیون اصل ۹۰ پیاده بشود، یعنی یک کار مستقل برای کمیسیون اصل ۹۰ (قبل از آن که شکایتی بیاید) باشد یا نه برای کمیسیونها. اینکار را شما پیش بینی بکنید که کمیسیونها غیر از بررسی طرحها و لوایحی که می آید یک کار مستمر نظارت سیستمی هم داشته باشند، که این نظارت مجلس که قانون اساسی تکلیف کرده بهتر اعمال و این ارزیابی انجام بشود. من این را برگردانم بخود آقایان بزرگوار در مرکز پژوهشها که بررسی بنمایید، چون مرکز پژوهشهایی از کارهایش همین است که به ما طرح نویدهد و بتوانیم مجلس را فعالتر بکنیم؛ من می پسندم که این کار را مرکز پژوهشها انجام بدهد.

□ مجلس و پژوهش: جناب آقای ناطق نوری! جنابعالی چه ویژگیهای مشخصی را برای شماری از سمتهای حساس از قبیل امنیت داخلی، خارجی، تجارت، صنعت و امثالهم که در واقع می شود گفت تأثیر حساس و کلیدی در ساختار ثبات و توسعه کشور دارد مد نظر دارید و چه دیدگاههای مشخصی دارید؟

آقای ناطق نوری: شما که همه را برشمردید! البته حق با شماست، همه وزارتخانهها حساس هستند، تک تک که نگاه می کنیم همه قابل اهمیت هستند. ولی

دیدگاه

بقیه وزارتخانه‌ها کار می‌کند، باید شرایط همه آنها را بدانند که چیست و به مسائل اشراف داشته باشد. شرایط اقتصادی امروز مردم را باید بدانند که چگونه است و در این شرایط اقتصادی آیا مصلحت هست که فلان کار را انجام بدهیم یا نه؟ شرایط اجتماعی کشورمان الآن چه جور است، مسائل گروه‌ها، جریانات سیاسی و مسائل مزدداری در کشور، باید تمام شرایط ریز مرزی دستمان باشد، بنابراین باید مسائل امنیتی، مسائل سیاسی و اقتصادی، شرایط اجتماعی و شرایط خارجی را باید بدانند و بالاخره بر مسائل امنیتی - انتظامی کشور مسلط باشد و به عنوان مسئول شورای امنیت کشور - که غیر از شورای امنیت ملی است - بتواند به موقع تصمیم بگیرد. خوب به همین نسبت، وزیر خارجه هم مهم است. وزیر خارجه باید واقعاً به سیاست‌های جهانی مسلط باشد و طرح‌ها و شیطنتها را بشناسد. نظم‌نوین جهانی آمریکا را بشناسد که اصلاً این چیست و چگونه دارد پیاده می‌شود یا به بوتۀ فراموشی سپرده شده؟ اگر پیاده می‌شود در چه شکل‌هایی است. وزارت خارجه باید تحلیل دقیق داشته باشد که در دنیا چه می‌گذرد و ما چه تصمیمی باید بگیریم. وزیر خارجه باید به ظرافت‌ها و دقائق سیاست‌های جهانی مسلط باشد. در بوسنی هرزگوین اگر مسائلی پیش می‌آید (مربوط به بیش از یکسال یا دو سال قبل است) مثلاً باید بدانند که باید از مسئله

در کل که نگاه کنیم طبیعی است که بعضی از وزارتخانه‌های ما خیلی محوری‌تر هستند. مثلاً وزارت خارجه، وزارت کشور، وزارت آموزش عالی و وزارت اطلاعات. اینها وزارتخانه‌های محوری کشور هستند و نسبت به دیگران خیلی پراهمیت‌تراند. طبیعی است هر چه اهمیت وزارتخانه‌ها بالاتر باشد شرایط وزیر شدن برای آن وزارتخانه مشکلتر و سنگین‌تر است. آنکه می‌خواهد وزیر این وزارتخانه‌ها باشد خلاصه باید یک سر و گردن از کسان دیگر بالاتر باشد. مثلاً وزیر کشور که وزیر داخله است، حتماً باید شرایط خارجی کشور را در مقاطع گوناگون بدانند. این در تصمیم‌گیریها خیلی مهم است که مثلاً الآن در دنیا وضع ما چگونه است؟ فشارها چگونه است؟ تصمیمی می‌خواهیم برای یک مسئله امنیت داخلی بگیریم آیا الآن مقطعی است که با توجه به نکات موجود، این تصمیم را بگیریم یا نه، این را بگذاریم برای یک شرایط مناسب؟ به نظر من یک وزیر داخله باید مسائل اجتماعی و اقتصادی را در داخل کشور بدانند. اصلاً وزارت کشور وزارتخانه‌ای است که بقیه وزارتخانه‌ها در واقع به نحوی زیر مجموعه آن هست، یک استاندار مسئول سیاسی استان است، همه وزارتخانه‌ها آنجا مدیرکل دارند و این مدیر کل باید زیر نظر او انجام وظیفه بکند. بنابراین وزارتخانه‌ای که می‌خواهد این استاندار را انتخاب بکند که با مدیرکل‌های

*** انتقال نقطه نظرات مجلس
به ریاست جمهوری در مورد
کابینه، نه تنها فشار و دخالت
در کار اجرا نیست، بلکه نظر
مشورتی دادن، در واقع
بزرگترین کمک به ریاست
جمهور است.**

*** وزارت فرهنگ و آموزش
عالی، مرکز فکری - فرهنگی
کشور و محل پرورش مدیران
آینده کشور است. نباید
گرفتار گروه‌گرایی و باند
بازی شویم که فقط افراد
خاصی با دیدگاه‌های خاص
بروند خارج و برگردند و
بخواهند با آن دیدگاه‌های
خودشان که منطبق با
معیارهای انقلاب هم نیست،
اعمال مدیریت کنند.**

یوگسلاوی سابق شناخت داشته باشد. این
کشورهایی که استقلال یافتند را بشناسیم که
مسلمانها کجا قرار دارند شرایط آنها چیست
و کی باید بدادشان برسیم. در تاجیکستان
چه می‌گذرد؟ باید خیلی سریع باشیم و
تصمیم‌گیری کنیم. بنابراین یک وزیر خارجه
باید هم مسائل جهانی را بشناسد و تحولات
اقتصادی و تکنولوژیکی دنیا را (که حالا
عامل مهمی در تحولات دنیا شده است)
بشناسد، آخرین وضعیت دنیا را داشته باشد
و هم مسائل منطقه‌ای و مسائل جهان اسلام
را مسلط باشد. لازمه آن اینست که وزیر
خارجه، افراد و همکارانی که انتخاب می‌کند
و سفیرانی که انتخاب می‌کند واقعاً افرادی
باهوش و با درایت باشند. ننشینند که
حادثه‌ای رخ بدهد و با تلکس خبر بدهند! به
استقبال حوادث بروند تا منفعلانه با
جریانات برخورد نکنیم. برای این مسائل از
قبل طرح داشته باشیم. بالاخره همیشه ما
نباید «پدافندی» عمل کنیم، گاهی مواقع
لازم است که «آفندی» عمل کنیم و ابتکار
عمل دستمان باشد.

وزارت آموزش عالی، مرکز فکری -
فرهنگی کشور است. جایی است که مدیران
آینده ما در آنجا پرورش پیدا می‌کنند. اصلاً
ما در آینده نمی‌توانیم مدیرانی داشته باشیم
که از دهلیز دانشگاه (در تخصص‌های
گوناگون) نگذشته باشند. برای این آموزش
عالی که هم در خارج و هم در داخل عهده‌دار
تربیت نیروهای انسانی کشور است، چگونه
باید برنامه‌ریزی کنیم که سطح معلوماتمان
افزایش یابد؟ باید دانشگاه‌های ما از لحاظ

دیدگاه

کسارهایی انجام می دهند، سمینارهایی برگزار می کنند و سعی بر تجویب برخی نمایندگان دارند و حتی به قولی شاید قول و قرارهایی برای کمک های آتی به حوزه های انتخابیه داده باشند و شاید هم این کمک را کرده باشند، جنابعالی در این خصوص چه نظری دارید؟

آقای ناطق نوری: الخیر یحتمل الصدق و الکذب، اما اگر چنین چیزهایی باشد اینها ضد ارزش است و همان رشوه است و باید که ما برخوردمان و بر نظام مان بگیریم که کسی برای اینکه بخواهد بماند و مدت بیشتری میز در دستش باشد، حاضر شود که تطمیع بکند.

اگر چنین چیزی باشد، این خود دلیل است برای آنکه بدانیم یک چنین کسی برای وزارت در این نظام، لیاقت ندارند. به نظر من و تا آن مقدار که من روی نماینده ها شناخت دارم (و با بررسیهایی که کمیسیونها کرده اند) معلوم می شود که تن در نداده اند و اگر برای حوزه های انتخابیه شان چیزی گرفته اند، گرفته اند ولی اصلاً به خواست آن وزیر اعتناء نکرده و حریت خود را حفظ کرده اند، یعنی تحت تأثیر چنین کارهایی قرار نگرفته اند. بنظر من نمایندگان باید واقعیتها را همانطور که در اول مصاحبه عرض کردم لحاظ کنند و انشا... برای خدا بررسی کنند و واقعاً آن طور که کمیسیونها

کمیت افزایش یابد ولی مهمتر از آن کیفیت دانشگاههاست، چگونه مغزها را نگه بداریم تا برای کشور خودشان کار بکنند و در عین حال چگونه امور را اداره بکنیم که فضای دانشگاهها، فضای ارزشهای اسلامی و انقلابی باشد؟ نباید گرفتار گروه گرایی ها و باندبازیهایی بشویم که بیت المال مسلمین فقط در یک جا مصرف شود و فقط افراد خاص با دیدگاههای خاص که اینها بروند و برگردند با آن دیدگاههای خودشان که منطبق با معیارهای انقلاب نیست و بعد بخواهند اینجا اعمال مدیریت بکنند. بنابراین آنجا هم برای ما بسیار مهم است. رؤسای دانشگاههایی که می خواهند منصوب کنند، اساتیدی که می خواهند دعوت کنند سر کلاسها و با فکر و مغز جوانان سر و کار دارند، اینها برای ما مهم است که چه کسانی هستند و چقدر به انقلاب مؤمن هستند؟ چقدر به اسلام مؤمن هستند؟ اینها مسائل بسیار گسترده ای است که ما داریم و باید کسی در این وزارتخانه آموزش عالی باشد که همه این جوانب را داشته باشد تا ما در مقابل این تهاجم فرهنگی که بنظر من خاکریز اول آن دانشگاههای ما هستند - بتوانیم مقابله متناسب و سالم داشته باشیم.

□ مجلس و پژوهش: شنیده می شود که برخی از دستگاهها و وزارتخانه ها در این شرایط

به من گزارش کرده‌اند همین طوری بوده است.

□ مجلس و پژوهش: برخی نقد وزرا را تضعیف وزرا می‌دانند. دیدگاه جنابعالی در این خصوص چیست؟

آقای ناطق نوری: انتقاد اصلاً نردبان تکامل است. من یادم است که در دوران طلبگی جلسه تمرین سخنرانی داشتیم یکی از آقایان به برادری که سخنرانی کرد، انتقاد کرد. این انتقاد به آن برادرمان خیلی برخورد! در پاسخ به این ناراحت شدن، جواب خوبی را استاد به او داد که در ذهن من تا الآن مانده است. آن این بود که فرمود: این را بدان اگر از منبر آمدی پایین و من به شما می‌گفتم طیب‌الله، احسنت! همین جا می‌ماندی و فکر می‌کردی منبر خیلی خوبی رفته‌ای، بنابراین به کار بیشتر نیازی نداری. ولی انتقاد که کردم فهمیدی که راهی طولانی داری و باید بیشتر کار بکنی. بنابراین انتقاد نردبان تکامل است و تنها خاص دستگاه اجرایی نیست. بنده به عنوان خدمتگزار مجلس اگر همه دوستان به من بگویند همه کارهایتان خوب است، به نظرم این سبب می‌شود من در جا بزنم. اما اگر برادری، دوستانه بیاید و انتقاد بکند و بگوید فلان موضوع را بهتر بود نمی‌گفتید، فلان موضوع‌گیری را بهتر بود که نمی‌کردید، این

واقعاً آدم را تصحیح می‌کند. یعنی انسان در زندگی همواره نیاز به تصحیح دارد، چه معنوی چه مادی. امام (رحمة الله علیه) هم روی این تکیه می‌کردند، که انتقاد سازنده خوبست، آنچه بداست، انتقاد انتقامی است، انتقاد نیست، انتقام است. انتقادی که با خشونت و تعصب باشد، خدا در آن نباشد، انتقام جویانه و کینه ورزانه باشد، بد است. واقعاً این حدیث امام صادق را ما باید در حکومت پیاده بکنیم، که «احب اخوانی علی من اهدای الی عیوبی» یعنی همین انتقاد، بهترین دوست من آن است که عیب من را بگوید. حالا اگر یک وزیری بناست بماند، آدم بررسی می‌کند. حرف خوبی را شما زدید. همه که مطلقاً خوب نیستند (غیر از خداوند که در خوبی مطلق است) بالاخره هرکسی مسائلی دارد. آدم بررسی می‌کند می‌بیند اگر نقاط قوتش بر نقاط ضعفش می‌چربد، بنابراین خوب است بماند، اما آدم نقاط ضعفش را به او بازگو می‌کند و از پشت تریبون هم می‌گوید. انتقاد بکند، نقاط ضعف را بگوید یا برای آن بنویسد، مردم بدانند که مجلس و نماینده به این نکات توجه دارد، اما در هر حال سالم برخورد کند. این به نظر من بسیار خداپسندانه است.

□ مجلس و پژوهش: از محضر جنابعالی بهره بردیم. مجدداً از فرصتی که مرحمت فرمودید سپاسگزاری می‌کنیم.

